

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

“ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ” ВАРНА

ФАКУЛТЕТ „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Утвърдена с Протокол на ФС № 46/16.02.2022г

Утвърждавам:
ДЕКАН

/Проф. д-р Стефан Пеев, д.м.н./

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по

“ЛАТИНСКИ ЕЗИК“

Специалност “ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

Дисциплина - задължителна

Образователно-квалификационна степен “МАГИСТЪР”

Професионална квалификация “ЛЕКАР ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

Вид на занятията	Семестър	Хорариум- часа седмично	Хорариум-часа Общо
Лекции	I и II	1	15
Практически упражнения	I и II	2	45
Общо часа			60
Форми на контрол	Текущ контрол		Изпит II семестър
Кредити (ECTS)		2+3	5
Извънаудиторна заетост			90

Варна, 2022

ПО ЕДИННИ ДЪРЖАВНИ ИЗИСКВАНИЯ – задължителна
ПО УЧЕБЕН ПЛАН НА МУ – Варна – задължителна
УЧЕБНИ СЕМЕСТРИ : първи и втори

ХОРАРИУМ: 60 часа (лекции 15 часа, упражнения – 45 часа)

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционен курс
- Семинари

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение
- Упражнения по групи
- Творческо съучастие от страна на обучаваните в учебния процес и самостоятелно търсене на отговори и решения
- Упражнения за самостоятелна работа
- Консултации

ФОРМИ НА КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- ♦ Тематичен контрол
- ♦ Текущ контрол
- ♦ Писмен финален тест

Преподавател :

ст. пр. Надежда Амуджиева д.ф.

АНОТАЦИЯ

на дисциплината

ЛАТИНСКИ ЕЗИК И МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ

Учебната дисциплина „Латински език и медицинска терминология“ е предназначена да запознае студентите по специалност „Дентална медицина“ със специфичните медицински понятия и им дава цялостна представа за съставянето, използването и възможностите на съвременната медицинска терминология; ориентира ги, подготвя ги и повишава комуникативните им умения за конкретните професионални дейности в сферата на здравеопазването чрез практическото приложение на латинския език. Целта на обучението е да надгради общите знания по медицинска терминология, да специализира и ориентира студентите към конкретните им прояви в сферата на здравеопазването. Изучаването на ЛАТИНСКИ ЕЗИК помага на студентите не само в обучението им по дисциплината, но и в по-доброто осмислено и логично възприемане на други изучавани дисциплини от областта на медицина, химия, биология и др. От самото начало те възприемат преподавания материал като *основа* за своята професионална подготовка.

Съдържанието на учебната програма обхваща основни **тематични области** със **следните акценти**:

- I. Акцентът на обучение е насочен върху **словообразуване**. А латинската граматика е представена **схематично**, като от нея е подбран този необходим минимум, който служи за **база** и позволява овладяването на многообразната медицинска терминология.
- II. Отделните теми не са представени самоцелно, а като взаимно обусловена връзка между граматически и лексически материал, с примери за творческото му приложение в **анатомичната, клиничната и фармацевтичната** терминология със съответния минимум, необходим за специалността „Дентална медицина“.
- III. Учебният материал е структуриран в **тематични единици**. Всяка от тях съдържа **граматичен фокус**, където акцентът пада върху **Nominativus** и **Genitivus**. Поради **преобладаващото** им участие в състава на медицинските словосъчетания, това са **двата** падежа, разглеждани подробно в отделните теми, а приложението на **останалите падежи** е представено с подходящи за всяка тема по-често използвани **предложни** (терминологични) примери.
- IV. Тематичните единици са илюстрирани с примери, разделени на анатомична, клинична и фармацевтична терминология.

- V. В отделни словообразователни тематични единици са включени подробно разглеждани **старогръцки дублетни** форми на латинските названия. Това позволява да се проследят разликите между анатомичната и клинична терминология. Изучават се също по-често срещаните латински и старогръцки представки, наставки и корени и методите на словообразуване на съвременната медицинска номенклатура.
- VI. Учебната програма съдържа тематична единица “рецептура”, в която синтезирано са изброени основните **принципи** при изписването на **рецепта**. Студентите се запознават с най-често срещаните рецептурни съкращения и др.; преставят се наименованията на основните лекарствени средства, използвани в съвременната медицинска практика.
- VII. В програмата се предвижда изучаването на диагнози, които ще бъдат изучавани според различните специалности в медицината.

Съобразно насочеността на специализираното обучение **по двете специалности**, провеждащото се съгласно съвременния учебен план и програми, отговарящи на европейските и световни стандарти, обучението по медицинска терминология (латински език) **допълнително** е насочено и към овладяване на международната терминология в лекарската практика, медико-биологични и клинични дисциплини и хуманитарни науки – медицинска психология, етика, социология, здравно законодателство и др.

Лекционният материал е **максимално онагледен** и е обезпечен със специално подготвен **учебник – LINGUA LATINA MEDICINALIS (Основен курс с дефиниционна тетрадка)**.

Към предложения **учебник** по **ЛАТИНСКИ ЕЗИК** е разработена **УЧЕБНА ТЕТРАДКА**. Същата е **специализирана** за упражнения по групи и за самостоятелна работа.

В практическите занятия се използват съвременни **технически средства**, които гарантират успешна реализация на целите на обучение по латински език.

С изучаването на предвидения материал се постигат **следните резултати** :

- a) Студентите повишават своята езикова, професионална и обща култура;
- b) Усвояват основни думи и терминоеlementи от старогръцки и латински, използвани в научната и медицинската терминология
- c) Служат си професионално с най-необходимата за тях терминология, свързана с анатомичното и хистологично устройство на човешкото тяло и ежедневната терапевтична и профилактична дейност;
- d) Овладяват основните наименованията на лекарствените форми/видове и препарати;
- e) Овладяват основните принципи за изписване на рецепта
- f) Научават трайно латински сентенции/крилати изрази.

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ
ЛЕКЦИИ**

№	Тема	Брой часове
1.	Исторически сведения за латински и старогръцки и влиянието им за развитието на медицинската терминология.	2
	Азбука, произношение на гласи и двугласни. Дълги и кратки срички. Произношение на съгласни и буквени съчетания. Значения на суфиксите. Суфикси в медицинските термини с дълга и кратка втора сричка. Правила за ударение.	
2.	Елементи на съвременната медицинска терминология. Граматически категории на съществителните и прилагателните имена.	2
	Основни характеристики на групите на съвременната медицинската терминология. а) анатомична и хистологична номенклатура б) многоаспектна клинична терминология с) фармакологична терминология	
3.	Първо склонение – съществителни имена. Съчетания на съществителни.	2
	Второ склонение – съществителни имена от мъжки род. Съчетания на съществителни.	
	Второ склонение – съществителни имена от среден род. Съчетания на съществителни.	
	Прилагателни имена по първо и второ склонение. Минало страдателно причастие. Съчетания на съществителни и прилагателни.	
4.	Трето консонантно склонение – названия на части на човешкото тяло, вътрешни органи, градивни елементи и системи в човешкия организъм.	2
	Трето вокално склонение. Суфикси по трето вокално склонение.	
	Трето смесено склонение. Употреба на предлози със съществителни имена от трето склонение.	
5.	Прилагателни имена по трето склонение. Суфикси при прилагателните имена. Сегашно деятелно причастие – лексически минимум.	2
	Четвърто склонение – съществителни имена.	
	Лексически минимум по пето склонение. Степени за сравнение. Неправилни степени за сравнение. Непълни степени за сравнение.	

6.	Клинична терминология от гръцки произход: Partes corporis (Части на тялото).	2
	Клинична терминология от гръцки произход: Structura corporis (Строеж на тялото).	
	Клинична терминология от гръцки произход: Caput (Глава).	
	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas cranii et phaenomena mentalia (Черепна кухина и психични явления).	
7.	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas oris (Устна кухина).	2
	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas thoracis et cavitas abdominis (Гръдна кухина и коремна кухина).	
	Клинична терминология от гръцки произход: Systema genitale (Полова система).	
	Клинична терминология от гръцки произход: Systema urinarium. Humores, secretiones (Отделителна система, течности, секрети).	
8.	Клинична терминология от гръцки произход: Цветове, качества, наречия, числителни.	1
	Латински представки. Гръцки представки	
	Лекарствени групи.	
Общо :		15

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ СЕМИНАРИ

№	Тема	Брой часове
1.	Азбука, произношение на гласи и двугласни. Дълги и кратки срички. Произношение на съгласни и буквени съчетания. Значения на суфиксите. Суфикси в медицинските термини с дълга и кратка втора сричка. Правила за ударение. Примери. Упражнение.	2
2.	Елементи на съвременната медицинска терминология. Граматически категории на съществителните и прилагателните имена.	2
3.	Основни характеристики на групите на съвременната медицинската терминология. а) анатомична и хистологична номенклатура б) многоаспектна клинична терминология в) фармакологична терминология Примери. Упражнение.	2
4.	Първо склонение – съществителни имена. Съчетания на съществителни. Примери. Упражнение.	2
5.	Второ склонение – съществителни имена от мъжки род и среден род. Съчетания на съществителни. Примери. Упражнение.	2

6.	Прилагателни имена по първо и второ склонение. Минало страдателно причастие. Съчетания на съществителни и прилагателни. Примери. Упражнение.	2
7.	Трето консонантно склонение – названия на части на човешкото тяло, вътрешни органи, градивни елементи и системи в човешкия организъм. Примери. Упражнение.	2
8.	Трето вокално склонение. Суфикси по трето вокално склонение. Трето смесено склонение. Употреба на предлози със съществителни имена от трето склонение. Примери. Упражнение.	2
9.	Семестриален тест	1
10.	Прилагателни имена по трето склонение. Суфикси при прилагателните имена. Сегашно деятелно причастие – лексически минимум.	2
11.	Четвърто склонение – съществителни имена. Лексически минимум по пето склонение. Степени за сравнение. Неправилни степени за сравнение. Непълни степени за сравнение.	2
12.	Клинична терминология от гръцки произход: Partes corporis (Части на тялото).	2
13.	Клинична терминология от гръцки произход: Structura corporis (Строеж на тялото).	2
14.	Клинична терминология от гръцки произход: Caput (Глава).	2
15.	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas cranii et phaenomena mentalia (Черепна кухина и психични явления).	2
16.	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas oris (Устна кухина).	2
17.	Клинична терминология от гръцки произход: Cavitas thoracis et cavitas abdominis (Гръдна кухина и коремна кухина).	2
18.	Клинична терминология от гръцки произход: Systema genitale (Полова система).	2
19.	Клинична терминология от гръцки произход: Systema urinarium. Humores, secretiones (Отделителна система, течности, секрети).	2
20.	Клинична терминология от гръцки произход: Цветове, качества, наречия, числителни.	2
21.	Латински представки. Гръцки представки	2
22.	Лекарствени групи.	2
23.	Финален тест.	2
	Общо :	45

ЛИТЕРАТУРА:

Литература

I. Учебници

Велчева И., А. Джабарова - Латински език, учебник за медицинските колежи. София. „Ciela“, 2002

Николова В., И. Колева, - Lingua Latina medicinalis, София, издателство “Ciela”, 2004

Николова В., И. Колева, - Lingua Latina medicinalis София, издателство “Мнемозина”, 1996

Милошева-Стайкова Сл., Н. Кралева, Учебник за средните медицински училища, издателство “Наука и изкуство”, 1986

Иванова А., А. Йорданова, Ел Димитрова, Учебник по латински език за висшите медицински институти, издателство “Наука и изкуство”, 1987

Златарска А., А. Иванова, Учебник по латински език за висшите медицински институти, издателство “Медицина и физкултура”, 1976

Гандева Р., Ал. Милев, Й. Братков, М. Порталски, Латинска граматика, издателство “Наука и изкуство”, 1975

II. Практически упражнения

Амуджиева Н.. Lingua Latina medicinalis. Учебна тетрадка по латински език. Варна. ИК Стено, 2013

III. Речници

Велчева И., Анатомичен латинско-български речник, София, издателство “Медицина и физкултура”, 2006

Велчева И., Анатомичен учебен латинско-български речник, София, издателство “Медицина и физкултура”, 2010

Арнаудова П., Terminologia Medica Poliglota et Eponymica, София, издателство “Медицина и физкултура”, 2003

КОНСПЕКТ

по ЛАТИНСКИ ЕЗИК (МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ) ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СПЕЦИАЛНОСТ

“ ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА “

1. Азбука, произношение, ударение.
2. Елементи на съвременната медицинска терминология. Граматически категории на съществителните и прилагателните имена.
3. Основни характеристики на групите на съвременната медицинската терминология.
 - а. анатомична и хистологична номенклатура
 - б. многоаспектна клинична терминология
 - с. фармакологична терминология
4. Гръцки представки, суфикси и терминоелементи за образуване на сложни клинични термини.
5. Латинските падежи и тяхната употреба. Практическа основа и падежни окончания.
6. Първо склонение – съществителни имена.
7. Второ склонение – съществителни от мъжки род.
8. Второ склонение – съществителни от среден род.
9. Прилагателни имена по първо и второ склонение.
10. Трето консонантно склонение – названия на части на човешкото тяло, вътрешни органи, градивни елементи и системи в човешкия организъм.
11. Трето вокално склонение. Суфикси по трето вокално склонение.
12. Трето смесено склонение. Употреба на предлози със съществителни имена от трето склонение.
13. Прилагателни имена по трето склонение. Суфикси при прилагателните имена.
14. Сегашно деятелно причастие.
15. Четвърто склонение.
16. Пето склонение.
17. Степени за сравнение. Неправилни степени за сравнение. Непълни степени за сравнение.
18. Клинична терминология от гръцки произход: *Partes corporis* (Части на тялото).
19. Клинична терминология от гръцки произход: *Structura corporis* (Строеж на тялото).
20. Клинична терминология от гръцки произход: *Caput* (Глава).
21. Клинична терминология от гръцки произход: *Cavitas cranii et phaenomena mentalia* (Черепна кухина и психични явления).
22. Клинична терминология от гръцки произход: *Cavitas oris* (Устна кухина).
23. Клинична терминология от гръцки произход: *Cavitas thoracis et cavitas abdominis* (Гръдна кухина и коремна кухина).
24. Клинична терминология от гръцки произход: *Systema genitale* (Полова система).
25. Клинична терминология от гръцки произход: *Systema urinarium. Humores, secretiones* (Отделителна система, течности, секрети).
26. Гръцки терминоелементи за цветове и други качества.
27. Латински представки.
28. Гръцки представки.
29. Лекарствени групи.
30. Диагнози.

Утвърдена с протокол от съвет на Департамента: № 4/24.01.2022 г.

Изготвил програмата:

/доц. Надежда Амуджиева д. ф./

Директор Департамент ЧЕОКС:

/проф. Иван Мерджанов, д. п./

